Redactie: Gera Arts en Marko Bos
Vaste medewerkers: Paul de Hen en Stefanie de Geus

Reacties, artikelen, boekbesprekingen en andere bijdragen graag naar: ebn@ser.nl

Website:
www.europesebeweging.nl

Secretariaat EBN:
ebn@clingendael.nl
Postbus 93539
2509 AM Den Haag

Heeft u de contributie 2011 al betaald?
Contributie: € 40 per jaar; tot 26 jaar € 20;
voor 65+ minimaal € 30;
ING nr. 5031 van de EBN te Den Haag

INHOUDSOPGAVE

Agenda **2**
- Van Monetaire Unie naar Politieke Unie? door Tom de Bruijn 2
- Café Europa over toekomst van euro 2
- Toetreding van Turkije tot de EU 2

European Dreams **3**

Poolse Euro Cartoons **3**

EMI: Discussie over economische en fiscale Unie **4**

Het Poolse voorzitterschap: Herkozen Tusk krijgt het zwaar **4**

EU-parlementair: COSAC-bijeenkomst in de Sejm **5**

Opinie **6**
- EP boekt belangrijke overwinning 6
- Niet op z'n elf en dertigst 7

Website **7**

Open brief van sociale partners **8**

Leestafel **9**
- Zeven verzwegen plagen 9
- Federal Union now 9

Youth on the Move in foto's **10**

Europese Beweging Nederland

NIEUWSBRIEF OKTOBER 2011

Voor donderdag 10 november staat weer een EU-Poort gepland. Helaas heeft onze hoofdgast, prof. Marek Belka, de president van de Nationale Bank van Polen, om medische redenen moeten afzeggen. Wij zijn druk bezig een aangepast programma op te zetten. Daarover wordt u binnenkort per e-mail geïnformeerd.

Het EU netwerk Noord-Nederland komt op donderdag 27 oktober (vanaf 16 uur) bijeen in Groningen (Grand Café De Beurs, A-Kerkhof ZZ 4) over 'New Jobs, New Skills'
Tijdens deze bijeenkomst staat de driehoeksverhouding tussen overheid, beroepsopleiding en arbeidsmarkt respectievelijk de aansluiting tussen opleiding en beroep centraal. Mevr. drs. Anne Potters verzorgt de inleiding. Zij is werkzaam bij het CINOP, een onafhankelijk adviescentrum voor onderwijs en ontwikkeling. Mevr. Potters zal ingaan op de Nederlandse situatie, het EU beleid en de situatie in nabuurlanden.
Graag aanmelden bij Hans van Borselen (h.van.borselen@planet.nl of 06 220 13 284)

Youth on the Move …
… streek voor drie dagen neer in Den Haag, op het Plein. De EBN was erbij, met een eigen stand van EBN Jong. Gera Arts en andere leden van EBN Jong onthaalden de bezoekers op een quiz en – uiteraard – de EBN nieuwsbrief. In deze nieuwsbrief vindt u een foto-impressie van de opening op 13 oktober.

AGENDA

Van Monetaire Unie naar Politieke Unie?
Lezing door Tom de Bruijn
Dinsdag 25 oktober, Perscentrum Nieuwspoort, Lange Poten 10, Den Haag. Ontvangst vanaf 19.30 uur; aanvang lezing 20 uur.

Tom de Bruijn is sinds 1 juni van dit jaar staatsraad. Daarvoor was hij de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiger bij de Europese Unie. Hij zal in zijn lezing schetsen hoe de EU onder druk van de krediet- en de schuldencrisis stap voor stap richting Politiek Unie gaat.
Deze bijeenkomst wordt georganiseerd door het Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken (NGIZ). De toegang is gratis. U kunt zich aanmelden door een email te sturen o.v.v. NGIZ lezing Tom de Bruijn naar ngiz@clingendael.nl of door een telefoontje naar 070-3249423.

Café Europa over de toekomst van de euro
Donderdag 3 november, Grand café Engels, Stationsplein 45, Rotterdam. Inloop vanaf 19.30 uur; aanvang debat om 20 uur; afsluiting en borrel om 21.30 uur.

Praat mee over de toekomst van de euro en ga in debat met: prof. dr. Casper de Vries (monetaire economie, EU Rotterdam), dr. Wim Boonstra (chef econoom Rabobank Nederland) en de europarlementariers Thijs Berman (PvdA), Wim van de Camp (CDA), Peter van Dalen (ChristenUnie), Bas Eickhout (GroenLinks), Sophie in 't Veld (D66), Dennis de Jong (SP) en Corien Wortmann-Kool (CDA).
Aanmelden via www.europeesparlement.nl

Toetreding van Turkije tot de EU
Maandag 31 oktober, Europa Direct Antwerpen, Lombardenvest 23, Antwerpen, vanaf 19 uur

Debatavond over voor- en nadelen van Turkse toetreding tot de EU met Güler Turan, Vlaams parlementslid en senatrice voor de SP.A, Dirk Rochtus, hoogleraar aan de Lessius Hogeschool, Mehmet A. Saygin, advocaat en blogger, en prof. Delmartino, KU Leuven.
Organisatie: Europese Beweging België.
Aanmelding voor 28 oktober, via:
www.mouvement-europeen.be

EUROPEAN DREAMS

Op woensdag 23 november organiseert de Nationale Jeugdraad in het Paard van Troje in Den Haag het European Dreams festival. Toegang: € 5.

Win een reis door Europa!
Ben je een Eurodromer en niet ouder dan 30 jaar? Doe dan mee aan de schrijfwedstrijd. Stuur je Europese droom (van maximaal 400 woorden) vóór 12 november naar europeandreams@njr.nl. De 3 genomineerden krijgen voor 20 november bericht. Het winnende stuk wordt gepubliceerd in de Metro. De winnaar wordt geacht op 23 november aanwezig te zijn.

Wil je optreden tijdens European Dreams?
Dat kan! Weet jij het publiek aan het lachen te maken of te inspireren met een presentatie, stand-up comedy of poetry slam? En heb je genoeg aan één vierkante meter plus een microfoon? Meld je dan aan voor de Talentstage van European Dreams – vóór 31 oktober.

Voor nadere informatie: www.europeandreams.nl

POOLSE EURO CARTOONS

Van 17 tot 21 oktober zijn in het Atrium van het Haagse Stadhuis (Spui 70) cartoons over Europa te zien van een twaalftal Poolse tekenaars. Deze euro-knoop is van Gregorz Szumowski.

EMI

Discussie over economische en fiscale Unie

De internationale Europese Beweging (EMI) wil binnenkort een discussiestuk over de 'Europese economische en fiscale unie' uitbrengen. Daarvoor heeft EMI vice-voorzitter Jo Leinen eind september een ontwerp geschreven. Op dat ontwerp is ook vanuit de EBN gereageerd. Na raadpleging van een aantal deskundigen uit onze kring is een reactie met de volgende strekking naar EMI gestuurd:

- Prima dat de EMI helder positie gaat kiezen over dit onderwerp.
- Het is belangrijk om uit te leggen waarom het economisch bestuur in de eurozone moet worden versterkt en aan te geven wat de betekenis is van het wetgevingspakket waarover het Europees Parlement en de Raad het onlangs eens zijn geworden.
- Het is onnodig en verwarrend om nu te spreken over invoering van een Europees ministerie van Financiën; het gaat om versterking van de positie van de Europese Commissie;
- Er zijn goede redenen om Eurobonds in te voeren. Maar een gedegen voorbereiding is nodig, om te waarborgen dat ze de financiële discipline helpen versterken en voordelen bieden voor alle lidstaten, zowel de 'zwakke' als de 'sterke'. De lidstaten zullen kruiselings hun schulden moeten garanderen. Dat kan niet zonder een substantiële versterking van het economisch bestuur en van de financiële discipline in de eurozone. En hiervoor zal politiek draagvlak moeten worden georganiseerd in een nieuwe Conventie.
- Hervorming van de EU-begroting moet niet alleen de inkomsten ('eigen middelen') maar ook de uitgaven betreffen. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid is, vriendelijk gezegd, niet het meest overtuigende voorbeeld van de toegevoegde waarde van de inzet van EU-begrotingsmiddelen.

Het uiteindelijke discussiestuk van EMI zal ook op de website van de EBN (www.europesebeweging.nl) worden geplaatst.

HET POOLSE VOORZITTERSCHAP

Herkozen Tusk krijgt het zwaar

Op zondag 9 oktober, halverwege het Poolse EU-voorzitterschap, gingen de Polen naar de stembus. De uitslag is betekenisvol. De Poolse kiezers hebben voor het eerst sinds het land weer een democratie is, de partij van een zittende premier een mandaat gegeven om door te regeren. Het is ook een overwinning voor Europa. Polen onder Tusk streeft naar meer integratie. Voor Polen is de EU een *asset*, geen *liability*. De Polen zijn net als Nederlanders tevreden met zichzelf en wantrouwen hun politici. Maar Polen hebben gekozen voor stabiliteit in onzekere tijden. De partij van Tusk – het Burgerplatform (PO) – kreeg bijna 40% van de stemmen en zijn junior coalitiepartner de Boerenpartij (PSL) 8%. Samen hebben ze een krappe meerderheid in het parlement. De grootste rivaal, de partij van Jaroslaw Kaczynski PiS (Recht en Rechtvaardigheid) behaalde 30% van de stemmen.

Het spook van de crisis

De overwinning van premier Donald Tusk is ook een breuk met een trend in Europa waarbij kiezers zittende bestuurders afstraffen wegens impopulaire maatregelen in crisistijd. De reden hiervoor is dat Polen tot heden geen last van de financiële crisis ondervindt. Banken zijn conservatief en uitbundige kredietverlening is uitgebleven. De regering Tusk voerde een pragmatisch beleid, pompte in 2008 geen extra geld in de economie en kon via toename van de export profiteren van stimuleringsmaatregelen elders. Bovendien stelde hij drastische en pijnlijke hervormingen uit. Het loonde: de laatste 4 jaar groeide de economie met gemiddeld 4%, mede dankzij de EU-fondsen voor publieke infrastructuur.

Er was alle reden voor optimisme. Tusk ging de verkiezingen in met de leus 'Polen in de steigers' om het karwei af te maken in de tweede ambtstermijn. Gevolgd door 'Meer geld van de Unie'.
Niet de EU of het Poolse EU-voorzitterschap heeft Tusk uiteindelijk in het zadel geholpen. Maar de crisis in de eurozone. Drie weken voor de verkiezingen sloeg de stemming om. De uitspraken van minister van Financiën Jacek Rostowski dat Europa in gevaar is en dat de eurozone moet worden gered omdat er anders oorlog komt, maakten in West-Europa weinig indruk. In Polen sloegen ze in als een bom. Een week later moest de Poolse centrale bank drie keer op de valutamarkt interveniëren om de zloty te verdedigen. Dit heeft Polen wakker geschud. Vanaf dat moment konden alle verkiezingsbeloftes de prullenbak in.

Van deze *sense of urgency* heeft Tusk geprofiteerd. Dit gaf hem een extra argument om de slapende PO kiezers te mobiliseren. Bij een lage opkomst was het gevaar reëel dat zijn rivaal Kaczynski zou kunnen winnen. Volgens sommige opiniepeilingen was het verschil tussen PO en PiS tot medio september minimaal. Zijn opponent Jaroslaw Kaczynski had geen visie over de toekomst van Polen, behalve dat het beter moest en anders. In de laatste fase maakte hij de fout met anti-Duitse uitspraken over bondskanselier Angela Merkel te komen. Dat heeft de slapende PO kiezers gemobiliseerd.

Verlichtingsoffensief van Palikot
De grote verrassing is de opkomst van de anti-establishment partij, de Beweging van Palikot, die met 10% van de stemmen de derde partij in het Sejm is geworden (40 zetels uit 460 in het Sejm). Hiermee toont Polen een overeenkomst met Europa en Nederland, waar rechts populistische bewegingen onvrede van kiezers weten te kanaliseren. Het verschil is dat deze partij van progressief-liberale signatuur is. Haar leider de miljonair, ex-zakenman en ex-PO politicus Janusz Palikot wist dankzij carnavaleske stunts, absurde humor en emancipatierethoriek stemmen van jongeren, mkb-ondernemers en links progressieven te winnen. De protestbeweging strijdt tegen de macht van de kerk en voor legalisering van soft drugs en abortus, komt op voor de rechten van niet alleen homo's maar van burgers in het algemeen. De bureaucratie moet worden afgebroken, de politiek 'opengebroken' en de burger dient centraal te staan. Palikot eist transparantie en eerlijkheid, einde aan hypocrisie.

Polen blijkt niet zo'n conservatief land als men denkt. Het land is volop in beweging. Palikot vormt de voorhoede van deze verandering. Hij zelf noemt zijn taak een 'verlichtingsoffensief'.
Dit is de interessantste ontwikkeling sinds 2001 in Polen, toen deed een rechtse populist Andrzej Lepper met zijn 'Zelfverdediging' entree in het parlement (met 11% van de stemmen). De andere twee nieuwkomers waren toen Burgerplatform (14%) en PiS (10%). Winnaar in 2001 was de SLD (sociaaldemocraten c.q. ex-communisten) met 47% van de stemmen. Het fiasco van de SLD regering (2001-2004) zorgde voor een ruk naar rechts van Polen en lanceerde de conservatief nationalistische PiS van Kaczynski 's en de conservatief liberale PO van Tusk.
Nu tien jaar later zal de SLD naar verwachting imploderen. Op dit moment er is geen partij die voor de armen en de onderklasse opkomt. En de PO zal haar positie in het midden moeten consolideren.

Uitdagingen voor Tusk
De nieuwe regering van PO en PSL wordt rond 22 november as. bekend. Radoslaw Sikorski blijft als minister van Buitenlandse Zaken en Jacek Rostowski op Financiën.
De komende vier jaar staat Tusk voor een grote opgave: hij moet uitgestelde hervormingen in onzekere tijden doorvoeren zoals verhoging van de pensioenleeftijd. Bovendien heeft hij grote verwachtingen gewekt met zijn 'Polen in de steigers' project. Poolse jongeren verwerpen net als Spaanse jongeren tijdelijke contracten en eisen dezelfde welvaart als in West-Europa. De nieuwe regering zal de hoge jeugdwerkloosheid van 23% moeten aanpakken, anders blijft de jeugd emigreren. Tusk moet ook antwoord geven op de meest urgente vraag uit de verkiezingscampagne, die hem persoonlijk is gesteld: 'hoe verder te leven, mijnheer premier?'. En dit alles in onzekere tijden die de crisis in de eurozone met zich mee brengt. Weliswaar is Polen het minst kwetsbaar van alle landen van Midden- en Oost-Europa, maar het groeitempo zal zeker dalen.

De verkiezingen zijn ook een overwinning voor Europa. De EU is een anker voor Polen, dat vaak aan haar lot werd overgelaten. Daarom wil Tusk verder in Europa investeren.
De positie van Polen in de EU is onder Tusk de laatste vier jaren sterker geworden. Nu heeft hij kans om die positie uit te bouwen. Ook de EU is veranderd: de Oost-West deling heeft plaats gemaakt voor een Noord-Zuid tegenstelling. De grootste uitdaging voor de Poolse premier is om invulling te geven aan een nieuwe rol van Polen in de EU – in de Noord-Europese voorhoede. Hierbij zal Polen worden aangesproken op solidariteit met andere EU-landen, net als nu Slowakije als eurozone land in verband met de redding van Griekenland. Wie streeft naar leiderschap moet leren geven en nemen.

Malgorzata Bos-Karczewska – hoofdredacteur Polonia.nl, webportaal van de Poolse Gemeenschap in Nederland

Tekening van Andrzej Mleczko

EU-PARLEMENTAIR

Cosac-bijeenkomst in de Sejm

Parlementen in de EU-lidstaten hebben de afgelopen jaren meer mogelijkheden gekregen om samen te werken in Europese zaken. Meest concreet is de toetsing op subsidiariteit, die bij bezwaren uit meerdere parlementen kan leiden tot een waarschuwende 'gele' of blokkerende ' oranje' kaart richting de Commissie. Maar het House of Lords, de Finse Eduskunta, de Zweedse Riksdag en de Tweede Kamer, om maar een aantal parlementen te noemen, wisselen ook informatie uit over de behandeling van actuele dossiers binnen het eigen huis.

Deze nieuwe ontwikkeling biedt nieuwe kansen voor een al ouder gremium: het platform voor commissies voor EU-zaken, in aanwezigheid van het Europees Parlement. In onnavolgbaar Frans acronym: de Cosac. Elk half jaar komen woordvoerders Europese zaken en hun staf bijeen in de hoofdstad die het roulerende EU-voorzitterschap bekleedt. Het eerste weekend van oktober was de Cosac zo twee dagen bijeen in de Sejm, het Poolse Huis van Afgevaardigden.

Na een presentatie van het voorstel voor de EU begroting tot 2020 door Eurocommissaris Lewandowski, konden parlementariërs uit alle hoeken van Europa hierover hun mening geven. Dit leidde voorspelbaar tot een ‘Poolse landdag’ waarin tientallen (Euro-)parlementariers zich in de toegewezen 2 minuten naar hartelust uitspraken over de noodzaak van meer, minder ofwel totaal andere Europese uitgaven.

De Nederlandse delegatie uit beide Kamers der Staten-Generaal bracht als amendement op de voorliggende concept-conclusies dan ook in, dat Cosac zich in principe niet zou moeten lenen voor inhoudelijke stellingname. Daarvoor zijn parlementen simpelweg te verschillend. Voor politieke discussie bestaan de andere EU-instellingen. Wel riep de delegatie bij monde van Harry van Bommel (zie foto) op tot een betere verantwoording van Europese uitgaven – een amendement van deze strekking werd opgenomen in de bijdragen.

Daarnaast is Cosac de plek bij uitstek om te bespreken waar nationale parlementaire controle en Europa elkaar bereiken, zoals de vraag waar parlementaire controle op het Europese buitenlandsbeleid, of op Europol en Eurojust, kan worden belegd. Of om te bespreken hoe parlementen omgaan met de noodzaak van snelle goedkeuring van de wijzigingen in het noodfonds.

De Nederlandse delegatie aan het werk in de Sejm, met v.r.n.l. Harry van Bommel (ondervoorzitter commissie Europese Zaken, Tweede Kamer), Peter van Kessel (adjunct-griffier Europese Zaken), Kees de Lange en Ankie Broekers-Knol (commissie ESO, Eerste Kamer), David Rijks (staf Eerste Kamer).
Foto: Mendeltje van Keulen (griffier Europese zaken van de Tweede Kamer)

Ook initiatieven, als die in de Tweede Kamer, om in een vroeg stadium Europese consultatie-documenten zoals Groen- en Witboeken te behandelen, staan niet op zichzelf.

Over dit soort processen, leidend tot een effectieve inbedding van Europa in het parlement, kan veel meer informatie worden uitgewisseld zodat het wiel niet meermalen wordt uitgevonden. Dat gebeurt overigens op wekelijkse basis in de 'monday morning meeting' tussen de parlementair vertegenwoordigers in Brussel en op de parlementaire website www.ipex.eu. En voor de politici biedt de Cosac het gepaste platform. Begin volgend jaar weer, in Kopenhagen!

Mendeltje van Keulen

Tekening van Edward Luyczyn

OPINIE

Europees Parlement boekt belangrijke overwinning met aanname sixpack

Met de aanname door de Ecofinraad van het zogeheten sixpack van maatregelen voor de versterking van het bestuur van de economische en monetaire unie op 4 oktober j.l., heeft het Europees Parlement een belangrijke overwinning geboekt. De Raad bevestigde die dag de eerder bereikte overeenkomst met het EP. Het EP zelf was hiermee al op 28 september akkoord gegaan. De nu aangenomen maatregelen zullen leiden tot een betere verankering van Europese afspraken in de nationale begrotingen, meer geleidelijkheid en automatisme in sancties voor lidstaten die zich niet aan deze afspraken houden, en het eerder opsporen en adresseren van ontwikkelingen die de nationale begrotingen uit balans kunnen brengen zoals zeepbellen op de huizenmarkt of een gebrek aan concurrentievermogen. Daarmee is een aantal belangrijke lessen uit de schuldencrisis getrokken.

De overeenkomst over het sixpack kan om twee redenen als een belangrijke overwinning voor het Europees Parlement worden gezien. Ten eerste heeft het Europees Parlement, daarbij aangemoedigd en gesteund door de ECB, voorkomen dat de Raad de voorstellen van de Europese Commissie heeft afgezwakt. Belangrijke elementen uit deze voorstellen zoals de procedure waarbij een voorstel van de Commissie is aangenomen tenzij de Raad binnen een korte termijn met gekwalificeerde meerderheid *tegen* het voorstel stemt, en dat zo meer automatisme in de besluitvorming garandeert, zijn grotendeels overeind gebleven. Frankrijk had vorig jaar al een akkoord gesloten met Duitsland om dit element uit de Commissievoorstellen te halen. Dat is dus niet gelukt.
Ten tweede heeft het Europees Parlement de eigen positie weten te versterken. Tot nu toe was de rol van het Europees Parlement bij de economische beleidscoördinatie zeer beperkt. Het EP had nauwelijks mogelijkheden om gehoord te worden over de globale richtsnoeren voor het economisch beleid. Dat gaat nu veranderen: het economisch en monetair comité van het EP kan nu hearings organiseren en een economische dialoog aangaan met de relevante leden van de Commissie of de (Europese) Raad over de economische beleidscoördinatie of aanbevelingen uit lidstaten die daaruit voortvloeien. In voorkomende gevallen kunnen daarvoor ook vertegenwoordigers van de nationale parlementen worden uitgenodigd. Deze economische dialoog vult de reeds bestaande monetaire dialoog tussen het EP en de ECB goed aan. Het EP heeft laten zien deze rol van gesprekspartner zeer serieus te nemen. De nieuwe economische dialoog kan helpen om het democratisch tekort op het gebied van het economisch bestuur, waarop Simon Hix heeft gewezen, op te vullen. Het is ook van belang voor de legitimatie van aanbevelingen aan lidstaten.

De overwinning is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de inzet en vasthoudendheid van het Nederlandse EP-lid Corien Wortmann (EPP). Haar rol is tot nu toe in de Nederlandse media onderbelicht geweest. Opvallend en wat mij betreft verheugend, is dat ook de Nederlandse sociaal-democraten en Groenen voor het compromis met de Raad hebben gestemd en daarmee zijn afgeweken van het stemgedrag van hun fracties.

De besluitvorming rond het sixpack laat zien dat het EP de uitbreiding van haar bevoegdheden door het Verdrag van Lissabon constructief en verantwoord invult. Van de door sommigen gevreesde stagnatie van besluitvorming is op dit terrein geen sprake. Dat geldt ook voor de wijze waarop de Raad en het EP hebben samengewerkt bij de vaststelling van het omvangrijke pakket van maatregelen voor een betere regulering van de financiële markten en instellingen. Dit staat in contrast tot het getalm van regeringsleiders rond de Griekse schuldencrisis.

Bart van Riel

Youth on the Move

OPINIE

Niet op z'n elf en dertigst

Nederland is het enige land in Europa, waarin het mogelijk is iets op z'n elf en dertigst te doen. Het feit dat onze taal deze uitdrukking kent, hangt samen met de bestuurlijke inrichting van de Republiek der Verenigde Nederlanden (1588-1795). De Republiek vormde een samenwerkingsverband van zelfstandige gewesten, waarin besluitvorming bij unanimiteit tot stand kwam. Friesland kon een voorstel alleen goedkeuren als de elf steden en dertig grietenijen van het gewest met het beoogde besluit hadden ingestemd. De Staten-Generaal waren verplicht op het oordeel van elf steden en dertig grietenijen te wachten en besloten dus op z'n elf en dertigst.

De financiële crisis die de EU al sinds 2008 teistert, kan beschouwd worden als een stresstest voor de kwaliteit van de besluitvorming in de Unie. Het Verdrag van Lissabon dat na een tienjarig debat tot stand kwam, bleek onvoldoende rechtsgrond te bevatten om de crisis aan te pakken. Het biedt wel de mogelijkheid van een eenvoudige procedure voor aanpassing van het Verdrag. In de vergadering van maart 2011 besloot de Europese Raad deze weg te bewandelen om de invoering van een Europees stabiliteitsmechanisme mogelijk te maken. In een uitspraak van 7 september 2011 oordeelde het Constitutionele Hof van de BRD dat dit voorstel niet in strijd is met de Duitse grondwet. De verdragswijziging moet door alle lidstaten van de EU via nationale procedures goedgekeurd worden en zal, als alles goed gaat, op 1 januari 2013 in werking treden. Het steunfonds of Europees Stabiliteits Mechanisme zal dan op 1 juni 2013 operationeel kunnen zijn.

De conclusie dat Europa vijf jaar na het uitbreken van de crisis een antwoord klaar hoopt te hebben, is misschien wat cynisch. De Europese Raad zou er echter goed aan doen om duidelijk te maken welke koers zij vaart. Dat geldt zowel voor de politieke inrichting van de EU als voor de financieel-economische doelstellingen van de Unie. Vervolgens moeten de problemen van de korte, de middel en de langere termijn worden aangepakt op een manier die de uiteindelijke doelstelling dichterbij brengt. Het probleem van de korte termijn bestaat uit de vraag of Griekenland als lid van de eurozone voldoet aan de voorwaarden om in oktober een nieuwe tranch van de reeds toegezegde steun te ontvangen. Mocht dat niet het geval zijn, dan bestaat de kans op een Grieks bankroet met alle onvoorziene gevolgen vandien. De kwestie die zich vervolgens aandient, is of het tweede steunplan voor Griekenland dat de Raad op 21 juli 2011 heeft aangenomen, gerealiseerd zal worden. De diplomatieke stekeligheden rondom de uitzonderingspositie die Finland in dit verband heeft opgeëist, tonen aan dat het proces van besluitvorming in de eurozone niet soepel verloopt en tot onverwachte uitkomsten kan leiden.

De EU moet haar bestaansrecht in tijden van crisis bewijzen. In dat opzicht valt er een parallel met de Republiek der Nederlanden te trekken. De problemen die de toenmalige Republiek moest overwinnen, waren misschien wel groter dan die van de huidige Unie. Waar het momenteel om gaat, is dat het steunfonds groot genoeg is om stevige klappen op te vangen en dat de besluitvorming voldoende efficiënt is ingericht om slagvaardig te kunnen reageren. Het feit dat de in juli gemaakte afspraken nog steeds niet door alle lidstaten geratificeerd zijn, ondermijnt de geloofwaardigheid van de euro. Het lijkt daarom verstandig het beginsel van besluitvorming bij unanimiteit als zodanig ter discussie te stellen. Als de EU één les uit de geschiedenis van de Republiek kan leren, is het dat Europa in de 21e eeuw niet op z'n elf en dertigst bestuurd kan worden.

Jaap Hoeksma
(eerder gepubliceerd in Het Financieele Dagblad, 6 oktober 2011)

WEBSITE

Mr. Jaap Hoeksma heeft het spel *Eurocratie* ontwikkeld. Via de website www.eu-president.com wil hij dit spel ook inzetten om begrip te wekken voor de verdediging van de euro.

OPEN BRIEF

Sociale partners roepen op tot eensgezindheid en daadkracht in Europa

Op 5 oktober jl. hebben de voorzitters van de centrale organisaties van ondernemers en werknemers samen met de voorzitter van de SER de volgende open brief aan de leden van het kabinet gericht:

Het zijn moeilijke tijden voor Europa. Er wordt door sommigen openlijk getwijfeld aan het voortbestaan van de euro, en tezelfdertijd neemt het risico van een nieuwe recessie van dag tot dag toe. Wij maken ons grote zorgen over het gebrek aan eensgezindheid en alert optreden in de Europese politiek, juist nu het zo gewenst is om de rijen te sluiten. Bij de eerdere financiële crisis heeft een gezamenlijk daadkrachtig optreden een langdurige recessie kunnen voorkomen. We staan nu voor diezelfde opgave. Wij schrijven deze brief omdat doortastende Europese politieke besluitvorming niet langer op zich kan laten wachten. De economie is inmiddels stilgevallen, het vertrouwen van consumenten en ondernemers is gezonken naar diepterecords. Elke dag verder uitblijven van politieke besluitvorming brengt verdere schade toe aan de echte economie van ondernemers en werknemers. Wij dragen verantwoordelijkheid voor het wel varen van ondernemend en werkend Nederland maar het is bij uitstek het politieke leiderschap van Europa dat de sleutel voor de oplossingen in handen heeft. De tijd werkt nu eens niet in ons voordeel. Besluitvorming medio deze maand in Brussel moet een uitweg uit de crisis bieden. Dat zal voor veel opluchting zorgen. Wij steunen U graag om dat te bereiken.

Deze crisis vraagt om een ondubbelzinnige keuze voor Europa. Die keuze is voor ons vanzelfsprekend. Europese samenwerking heeft Nederland in het verleden heel veel opgeleverd, en moet dat in de toekomst blijven doen. Het voor alle burgers essentiële vooruitzicht op duurzame groei en werkgelegenheid is alleen door die samenwerking veilig te stellen.

Veranderingen zijn nodig. Europa heeft alleen een toekomst als het leert van fouten uit het verleden. Door de verwevenheid van de financiële stelsels en de economieën van de lidstaten heeft het handelen van afzonderlijke landen directe gevolgen voor de andere. Landen die laten zien dat ze hun nationale begroting niet op orde kunnen krijgen, moeten vanaf nu daartoe tijdig worden gedwongen door harde automatische sancties. Met instemming hebben wij kennisgenomen van uw voorstellen voor versterking van de *governance* van de economische en monetaire unie.

Geen lidstaat kan de eurocrisis alleen de baas. In de lastige jaren die voor de deur staan, moeten de Europese landen hun bereidheid tonen om hun nationale problemen met kracht aan te pakken, gericht op het (daarna) weer gaan bereiken van groei van werk en inkomen voor al hun burgers. Hiervoor is vereist dat we ons aan de gezamenlijke spelregels moeten houden en de afgesproken financiële discipline hard moeten handhaven. Met aanvullende economische en sociale hervormingen kan hierdoor weer perspectief worden geboden op versterking van de welvaart en werkgelegenheid in de gehele eurozone.
Het noodzakelijke groeiherstel van Europa kan alleen het gevolg zijn van verbeterde concurrentiekracht en versterkt innovatievermogen van alle landen van Europa. Ook daarom ondersteunen wij het beleid om de zwakke Europese landen – onder strenge voorwaarden, dat wel – te helpen om er weer bovenop te komen; dat is ook in het belang van ons land. Het alternatief om als land alleen of met een paar andere sterke landen samen uit de euro te stappen zal voor Nederland, Europa en de wereldeconomie desastreuze consequenties hebben. De Nederlandse export zal aanzienlijk duurder worden en hard teruglopen (al helemaal naar de zwakke Europese landen die nu zulke grote Nederlandse klanten zijn) en onze investeringen in de landen die we loslaten zullen minder waard worden. Het uiteenvallen van de eurozone zal Europa verlammen en de wereldeconomie in een ernstige crisis storten. Dit rampzalige en zeer risicovolle scenario mag geen werkelijkheid worden.
Wij zien juist perspectief in een intensivering van de Europese samenwerking. Alleen dat biedt naar onze overtuiging kansen op nieuwe groei van welvaart en werkgelegenheid. De eurozone staat er als één economisch blok in financieel opzicht beter voor dan de VS. Juist de huidige verdeeldheid moet worden opgelost.
Europa is overigens nadrukkelijk meer dan slechts een economisch samenwerkingsverband. Het is een gemeenschap van gemeenschappelijke waarden en normen die haar inwoners vrede, welvaart en rechtszekerheid biedt. Het moet een economisch sterk en sociaal Europa zijn waarin mensen het beste uit hun talent halen en zo een bijdrage leveren aan een humane en welvarende samenleving. Een sterk en sociaal Europa dat de uitdagingen van de snel veranderende wereldeconomie aan kan en haar inwoners beschermt tegen de grillen van de internationale kapitaalmarkten. De sociale dimensie van Europa moet en kan simultaan met de economische dimensie worden versterkt. Versterking van de Europese concurrentiekracht zal gepaard moeten gaan met blijvende evenwichtige sociale grond-

en werknemersrechten. Het economische, sociale én duurzame Europa dat ons voor ogen staat laat de lidstaten onverminderd grote ruimte om de toekomst van hun inwoners vorm te geven.

Wij kiezen samen met u voor dat Europa. Een Europa dat vertrouwen opwekt en geen wantrouwen uitlokt, een Europa dat bindt en niet verdeelt, dat inspireert en niet beangstigt. Wij zijn vastbesloten om ons voor dat Europa in te blijven zetten. Juist nu verdient het de breedst denkbare steun.

Dr. A.H.G. Rinnooy Kan, voorzitter SER
Mr. B.E.M. Wientjes, voorzitter VNO-NCW
Drs. A.M. Jongerius, voorzitter FNV
J.H.A.S. Biesheuvel, voorzitter MKB-Nederland
Drs. J. Smit, voorzitter CNV
A.J. Maat, voorzitter LTO-Nederland
Drs. R.T.B. Visser, voorzitter MHP

LEESTAFEL

Zeven verzwegen plagen

In de *Internationale Spectator* van september jl. schrijft Dr. Jan Werts over 'Zeven verzwegen plagen: de blinde vlek van de eurofielen'. Tot de verdedigers van een sterker Europa rekent hij, naast onze ministers en de parlementsleden in Straatsburg en Den Haag, ook de Europese Beweging, de WRR (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid) en de AIV (Adviesraad Internationale Vraagstukken). Hij houdt hen 'zeven plagen' voor "waarover je in Den Haag, Brussel noch Straatsburg zelden iemand hoort".

Die zeven plagen zijn: 1. Europa functioneert niet; 2. Europa zwemt in het geld; 3. Europa irriteert; 4. Europa is van belanghebbenden; 5. Europa is een bureaucratie; 6. Europa zit zonder verhaal; 7. Nationale staat floreert. Werts vindt dat ook eurofielen de schaduwzijden van Europa onder ogen moeten zien, en daarbij de nationale dimensie voorop moeten stellen: 'wat is goed voor Nederland?'. "Dan is Europa wel te verkopen."

In het novembernummer van de *Internationale Spectator* zal een reactie van Marko Bos verschijnen, 'Bekentenissen van een eurofiel'.

'Federal union now'

Andrew Duff, Europarlementariër en voorzitter van de Unie van Europese Federalisten, ziet in de huidige financieel-economische crisis volop aanleiding om verdere stappen naar een federaal Europa te zetten.
"As the EU's opponents are eager to attest, the Union we have built so far already has many federal characteristics. In my view, however, the weakness of the European Union in the present crisis is attributable in large measure to the lack of a thoroughly federal character. Only a Union which is decisively more federal in its structures will work convincingly in the interests of European people and of Europe's interests in the wider world."

Wat heeft hij daarbij voor ogen? Een complexe, meerlagen parlementaire democratie, waarbij geen sprake is van onderschikking maar van nevenschikking. De bevoegdheden van de Unie en van de staten worden in een constitutie vastgelegd, met het subsidiariteitprincipe als basis. Elk bestuursniveau heeft onbeperkte financiële autonomie (dat lijkt mij heel onverstandig).

"Nobody should underplay the significance of the shift from being a pre-federal treaty-based international organisation into a fully fledged constitutional federation." Daarbij verwijst Duff naar de halfhartige aanzet daartoe in het Grondwettelijke Verdrag van 2004, dat in 2005 stuitte op het Franse en Nederlandse 'nee'. Desondanks vindt hij het Verdrag van Lissabon niet alleen een onvermijdelijk maar ook een goed uitgangspunt.

In de uitwerking besteedt Duff veel aandacht aan het EU-budget en aan 'economic government'. Zijn pleidooi – in het voetspoor van het McDougall-rapport van 1977 – voor een verdubbeling van het EU-budget in vijftien jaar is wat al te simpel. Maar als het gaat om het crisis management, dan heeft Duff groot gelijk dat uitvoeringsbesluiten niet telkens weer afhankelijk moeten zijn van unanimiteit van besluitvorming. Een meer federaal economisch bestuur zou een groter handelingsvermogen hebben dan de huidige Europese Commissie, en een sterkere verantwoordingsplicht hebben aan de twee kamers van de wetgevende macht, het Europees Parlement en de Raad van ministers.
"In style, crispness of leadership and speed of executive acts the Union would deliver more. It would become less technocratic and more democratic. (...) The key reform would be the decision to mutualise debt, as it was in the history of the USA when, over dinner one evening in 1790 Thomas Jefferson, James Madison and Alexander Hamilton agreed to share collateral and accept a joint guarantee for the debt of the

thirteen states. Likewise today, the introduction of a sovereign eurobond market would consolidate the eurozone by equalising borrowing costs for all while producing a material incentive for the weaker economies to bring their debts and deficits into line with the Treaty convergence criteria."
In het verlengde hiervan zou de versterkte Europese Commissie moeten kunnen aandringen op 'evidence-based' analyse van de nationale economieën en op een open debat over het uit de weg ruimen van bureaucratische en politieke belemmeringen voor het ondernemen.

Andrew Duff dringt aan op het bijeenroepen van een nieuwe constitutionele Conventie die – bij consensus en in het openbaar – een tekst zou moeten opstellen waarover de Intergouvernementele Conferentie unanieme overeenstemming kan bereiken. Hij vindt wel dat de Conventie meer aandacht zou moeten besteden aan haar eigen vermogen om te vertegenwoordigen en meer haar best zou moeten doen om begrip te wekken bij een breed publiek voor haar werk en sympathie voor de uitkomsten ervan.

Een nieuw Verdrag zou in werking moeten kunnen treden zodra een grote meerderheid – denk aan 80% - van de lidstaten hebben geratificeerd. En het nieuwe Verdrag zou de mogelijkheid van een geassocieerd lidmaatschap moeten openen. Daarmee wil Duff een vluchtheuvel voor de Britten creëren. "One day, perhaps many years hence, when the UK is convinced of the success of federal Union, and sees it working powerfully in world affairs, it is likely to change its mind and want to jump in."

Maar de vraag is of een voldoende brede kern van landen een federaal verband ('a lean federation') met elkaar willen en kunnen aangaan – en daarmee de Britten buiten spel zetten. De kans lijkt mij veel groter dat de Britten ook in de toekomst mede het tempo van de Europese integratie kunnen blijven bepalen – en overigens geheel vrijblijvend de eurozone kunnen oproepen om de economische governance te versterken.

Andrew Duff, Federal Union now, Federal Trust pamphlet, 2011, 28 pp., te vinden op: www.federaleurope.org of www.andrewduff.eu .

Marko Bos

YOUTH ON THE MOVE IN FOTO'S

Opening van Youth on the Move: Wethouder Karsten Klein en Prins Constantijn

In de EBN-stand: Gera Arts (midden) met links Jolanda Terpstra (adjunct-griffier Europese Zaken, Tweede Kamer) en rechts Jerry den Haan (Jongeren-vertegenwoordiger Europese Zaken, NJR)

Gera Arts in gesprek met enige bezoekers